

Box 1

TULEVAISUUDEN OSAAMINEN TERVEYDEN EDISTÄMISEN ERI OSAAMISALUEILLA

Muutoksen mahdollistaminen -osa-alueella tärkein haaste tulevaisuuden osaamiselle oli vastaajien mukaan kansalaisten itsehoidon ja oman hyvinvoinnin hallinnan tukeminen muutosten mahdollistamiseksi. "Tulevaisuudessa ammattilaisen on vahvistettava kansalaisten kykyä ottaa vastuu hänen omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan." Kaikista vastaajista 75 % piti tätä olennaisena osaamisena. Tähän liittyen lähes kaksi kolmesta suomalaisvastaajasta (63 %) ja 41 % virolaisista piti myös tarve- ja asiakaslähtöistä lähestymistapaa terveyden edistämässä olennaisena osaamisena. Kummassakin maassa valtaosa vastaajista (68 %) arvioi eri sektorien ja alojen välisen yhteistyön vahvistamisen olevan kaikille olennainen taito. Terveen työ ja elinympäristön edistäminen oli virolaisten (62 %) mukaan toiseksi tärkein osaaminen (väittämätasolla), kun taas suomalaisista vastaajista reilu kolmannes piti sitä olennaisena osaamisena.

Viestintä. Molempien maiden vastaajat arvostivat perinteisiä viestintätaitoja. Tulevaisuudessa ammattihenkilön on kyettävä käyttämään viestinnässä selkokieltä (70 %) ammattislangin sijasta; arvioitava kriittisesti TE:n tietolähteitä (59 %) sekä osattava käyttää näyttöön perustuvaa tietoa (57 %) viestinnässä.

Oli yllättävää, että sosiaalisten tai uusien interaktiivisten digitaalisten viestintäkanavien käyttöä pidettiin useammin toivottavana kuin olennaisena viestintäosaamisena molemmissa maissa. Sosiaalista mediaa pidettiin 32 vastaajan mielestä jopa merkityksettömänä. Yhteistyö viestintäasiantuntijoiden kanssa arvioitiin useimmin erityistaidoksi (36 %), joka on relevanttia joillekin mutta ei kaikille.

Terveyden edistämisen tietoperusta –domainilla yli puolet vastaajista molemmissa maissa arvioi seuraavat kolme osaamista olennaisiksi tulevaisuudessa: Ensinnäkin ammattilaisten on tunnettava terveyden edistämisen keskeiset käsitteet ja periaatteet (67 %). Toiseksi heidän on kyettävä tunnistamaan terveyden riski- ja suojatekijät (64 %). Kolmanneksi ammattilaisen on tulevaisuudessa tunnistettava terveyttä mahdollisesti uhkaavat riskit (55 %).

Riski- ja suojaavien tekijöiden tunnistaminen oli suomalaisten vastaajien mukaan (71%) yleisimmin olennaiseksi arvostettu kompetenssi. Virossa vastaajista yli puolet (64 %) priorisoi sitä, että tulevaisuuden ammattilaisella on tietoisuus alan keskeisistä käsitteistä ja periaatteista. Nämä molemmat osaamiset ennakoivat tulevaisuudessa kaivattavan kasvavaa tietoisuutta turvallisen ja terveellisen ympäristön merkityksestä. Useat vastaajat pitivät olennaisena myös monitieteistä tietoperustaa terveyden edistämässä, sen teoria- ja tutkimusperustaa sekä tietoisuutta eriarvoisuuden vähentämisen keinoista ja teknologisen sovellutuksen käytöstä tulevassa terveyden edistämisen työssä.

Yli kolmannes molempien maiden vastaajista piti kansainvälisen TE:n seuraamista ja kansallisia terveyden edistämisen toimintapolitiikoita erityiskompetensseina, jotka ovat relevantteja joillekin, mutta ei kaikille toimijoille.

Vaikuttaminen (Advocacy). Yleisesti, vastaajien väittämäkohtaiset arviot hajaantuivat laajasti vaikuttamisen osa-alueella. Tällä osaamisalueella oli kuitenkin yksi selkeä vaikuttamisen taito, jota enemmistö vastaajista piti olennaisena. Vastaajista lähes 60 % prosenttia arvioi, että tulevaisuudessa ammattilaisen on osoitettava terveyden edistämisen toimien myönteiset vaikutukset. Puolet virolaisista vastaajista korosti olennaisena tulevaisuuden terveyden edistämisen taitona myös kykyä edistää kansalaisten ja yhteisöjen voimaantumista.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävät politiikat ja tiedonvälitys arvioitiin useimmiten erityiseksi osaamiseksi pikemmin kuin kaikki koskevaksi olennaiseksi osaamiseksi.

Terveyden edistäminen verkostomaisena yhteistyönä. Yhteistyötä eri sektoreiden ja alojen asiantuntijoiden kanssa (60 %) sekä tärkeimpien sidosryhmien välistä yhteistyötä (48 %) pidettiin molemmissa maissa useimmiten tämän kompetenssi-domainin ydinosaamisena. Muissa väittämässä virolaisten ja suomalaisten vastaajien välillä oli kuitenkin mielenkiintoisia eroja heidän arvioinneissaan. Viron vastaajat näyttävät priorisoivan osallistumista erilaisiin verkkoaktiviteetteihin suomalaisia useammin. Puolet virolaisista vastaajista (54 %) arvioi, että osallistuminen paikallisiin ja alueellisiin terveyden edistämisen verkkoihin oli olennainen tapa välittää terveyden edistämisen toimintaa, kun taas vain 28 % suomalaisista osallistujista piti paikallis- ja aluetason verkottumista olennaisena osaamisena kaikille. Kompetenssia soveltaa eri menetelmiä ja toimintatapoja yhteistyön ja verkostotyön edistämiseen priorioitiin myös hieman useammin virolaisten vastaajien (45 %) keskuudessa suomalaisiin verrattuna 37 %.

Kansainvälistä yhteistyötä piti erityisosaamisena 70 prosenttia suomalaisista, 40 prosenttia virolaisista vastaajista. Osallistuminen kansalliseen terveyden edistämisen verkostoon katsottiin erityisosaamiseksi useammin suomalaisten (54 %) kuin virolaisten (27 %) vastaajien arvioissa.

Johtaminen. Johtamisen osaamista piti yleisesti yli 30 % vastaajista olennaisena kompetenssina, noin 30 % toivottavana kompetenssina ja noin 30 % erityisenä kompetenssina. Johtajuuden osaamisprofiilit ovat varsin samankaltaisia Virossa ja Suomessa. Osaamisarviot jakaantuvat tasaisesti eri luokkiin. Johtajuuden osaamisperusta tehokkaaseen terveyden edistämisen johtamiseen näyttää olevan laaja, ja siihen liittyy osaamisen vaatimuksia poliittiseen, strategiseen, hallinnolliseen ja palvelujohtamiseen.

Tarvearviointi. Tämän osaamisalueen kaikkein olennaisin taito oli kyky tunnistaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä mahdollistavia ja estäviä tekijöitä niin Virossa kuin Suomessakin. Terveyden edistämisen osaamisen ja koulutustarpeiden tunnistamista piti olennaisena 42 prosenttia kaikista vastaajista. Viron vastaajat (44 %) pitivät väittämätasolla tärkeänä myös taitoa osallistaa kansalaisia ja sidosryhmiä terveyden edistämisen tarpeiden tunnistamiseen ja prioriteettien asettamiseen.

Erityisosaamista koskevat arvioinnit erosivat virolaisten ja suomalaisten vastaajien välillä. Suomalaiset vastaajat pitivät tietojenkeruuta (46 % vs. 26 % EE) ja eri arviointimenetelmien soveltamista (46%) erityisosaamisena useammin kuin virolaiset (28 %).

Suunnittelu ja toteutus. Yli puolet virolaisista ja suomalaisista vastaajista arvioi, että "parhaat käytännöt terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi" olivat olennaisin taito suunnittelun ja toteutuksen domainilla. Suomalaisia useammin virolaiset vastaajat pitivät suunnittelu- ja toteutustaitoja olennaisena kaikille ammattilaisille. Suomalaiset vastaajat pitivät näitä taitoja usein erityisosaamisena, kuten näyttöön perustuvien politiikkojen kehittäminen (FI 56 % vs. EE 37 %) tai sopivan ja mitattavissa olevan tavoitteen muodostaminen (FI 34 % vs. EE 12%). Taitoa suunnitella ja testata uusia menetelmiä pidettiin molemmissa maissa usein erityisosaamisena.

Arviointi ja tutkimus. Virolaisten ja suomalaisten vastaajien arvioinneissa ei ollut selkeitä prioriteetteja tulevaisuuden osaamiseen tällä osaamisalueella. Joitakin eroja ilmeni arviointiprofiileissa koskien erityisenä pidettyjä osaamisarvioita. Yleisesti ottaen suomalaiset vastaajat käyttivät virolaisia useammin erityinen kompetenssi arviointiluokkaa.

Taitoa "arvioida ohjauksen ja neuvonnan vaikutusta ja hyötyjä yksilötasolla" piti väittämätasolla olennaisena tällä kompetenssiosa-alueella puolet suomalaisista ja kolmannes virolaisista vastaajista. Viron vastaajista puolet oli samaa mieltä siitä, että taito "käyttää arvioinnin tuloksia terveyden edistämisen toimien parantamiseen" oli olennainen kompetenssi. Suomalaisista 38 % oli samaa mieltä.